אשה לאשה امرأة لإمرأة
מרכז פמיניסטי חיפה
المركز النسوي حيفا

דף מידע

ינואר–מרץ 2010

אשה לאשה מרכז פמיניסטי חיפה **ايشاه لإيشاه** المركز النسوي حيفا www.isha.org.il HAIFA FEMINIST CENTER

דבר המערכת – שפה

יום שפת האם הבין-לאומי הוכרז ב-1999 בוועידה הכללית ה-30 של ארגון אונסקו. בוועידה החליטו לציינו ב-21 בפברואר לרגל "יום קדושי השפה", "Language Martyrs Day", המתקיים בבנגלה-דש מדי שנה בשנה לזכר תשעה צעירים שקיפדו את חייהם ביום זה בשנת 1952 במאבק להכרה בשפת הבנגלה, שפת אמם, כשפה הרשמית במה שהייתה אז פקיסטן. בעולם ידועות היום כ-6000 שפות מדוברות המוגדרות כשפת אם, מחציתן בסכנת הכחדה.

מה יש ב"שפת אם" המניע אנשים להקריב את חייהם כדי לשמר אותה? שפת אם היא אחד הרכיבים החשובים בזהותנו - האישית והלאומית כאחד. השפה מאפשרת לנו להביע את עולמנו הפנימי ובה-בעת היא מעצבת אותו ומשפיעה עליו. שפת האם משייכת אותנו לקולקטיב הדובר את אותה שפה ונוקט את התחביר, הדקדוק, המילים והמושגים המוכרים לנו. אך יש לשאול: האם השימוש בשפה אכן מאפשר תקשורת? האם אין בשפה יותר מהמפריד מאשר מהמאחד? אפילו מילה יכולה להוות סלע מחלוקת נפיץ, למשל "נכבה". לאחר המפגש הראשון עם המראֶה ושפת הגוף, השפה משלנו מגדירה לאחרים (ולנו) מנין באנו, לאן אנחנו שייכות, ויתרה מזאת - לאן אין אנחנו משתייכות. העברית, שמלכתחילה הביטוי של הסתמי בה, כלומר של הכללי והמכליל, הוא במין דקדוקי זכר (למשל, "אומרים ש..."), מציבה לנו אפשרות בחירה הצהרתית כשאנו נוקטות לשון נקבה כדי להגדיר את ה"אנחנו".
בחרנו לציין בדף זה את יום שפת האם הבין-לאומי כדי לדון בשפה כמעצבת זהות בחברה רבת פנים, תרבויות ולאומים כישראל. בשל כך החלטנו הפעם להפוך את הסדר ולפרסם את הכתבות בערבית בתחילת דף המידע, משל "נאה דורשת, נאה מקיימת".
כמו כן, כבכל סוף שנה אנו מפרסמות את רשימת הנשים שנרצחו בשנה שחלפה, ולצערנו מדובר כבר במסורת. העולם כמנהגו נוהג, ואנחנו פה כדי לומר - לא עוד!

אסנת להט.

* שימו לב כי חלק מהאירועים מפוזרים על פני דף המידע

مما يتكوّن موقفنا!

بقلم نضال

كنساء مثليات نعيش في مجتمع يقوقعنا في زوايا مغلقة، لا مكان لنا فيها للتعبير الصريح عن خواطرنا وهوياتنا، وكفلسطينيات مواطنات في دولة لاتعتبرنا جزءا من خطها السياسي-الوطني، نجد أنفسنا مهمّشات ومغتربات في حييزنا ومحيطنا العام والخاص. من الصعب الحصول على تعاطف فلسطيني نسوي عام – طبعا هنالك دعم من عده مؤسسات نسوية لكنها وللأسف أقلية. كما وأنه من الصعب الحصول على شرعية من المجتمع الفلسطيني الأبوي بشكل عام، ناهيك عن كوننا فئة وطنية مهمشة لايوجد لنا جسم وهيئة تنظيمية-سياسية على إستعداد للدفاع عنا. كوننا موجودات اليوم في هذا المكان يحتم علينا الأمر أن نباشر بعمل تحريري المركب من بلورة خطاب يدمج مناهضة جميع الإضطهادات التي نعاني منها لأنها هي نفسها التي تمييزنا كفئة غير «عادية» في المجتمع والدولة.

لقد ترعرعنا في مجتمع ذات هوية مميزة عن المجتمع الإسرائيلي الغربي منه (أوروبي الأصل) والمتغرِّب منه (كاليهود من أصل شرقي). لا يقتصر إختلاف هويتنا عن المجتمع الإسرائيلي على البعد الثقافي فقط إنما أيضا في البعد التراتبي. فقد صاغ المجتمع الإسرائيلي تركيبة هويتهُ بنقيض كل ما هو عربي أو فلسطيني. وحين باشر بتبني مركبات ثقافيه عربية أعطاها الصفة الإسرائيلية (كالمأكولات العربية). فمثلا الهوية النسوية في الخطاب الإسرائيلي النسوي صِيغَت وكأنها هوية حتمياً مناقضة للثقافة العربية الشرقية أو الإسلامية: «مستحيل أن تكون المرأه العربية نسوية ونشيطة في حركة تحرير وطنية، لأن هذه الحركات رافضة لها!» أو مقولات أُخرى ك«هنالك تناقض كبير بين الهوية العربية والهوية المثلية! بينما الهوية اليهودية-الإسرائيلية هي مرحبة لحرية الرأي»! والخ...

كل هذا الأفكار تنبع من نظرة فوقية بناها وتبناها المجتمع الإسرائيلي و وذوتها الفلسطيني. فكثيرا ما تكون نظرتنا لأنفسنا مبنية من كيفية يفكر المجتمع الإسرائيلي عنا. فنبدو أحيانا على تحفظ من كسر الأفكار المسبقة الإسرائيلية عنا لكي لا نبدو شواذ عن القاعدة الصلبة التي بناها عنا المجتمع الإسرائيلي. فكسرها يُعقد المسألة، يتحدى تسلسل منطقي مفهوم ضمنا لفئة مسيطرة إجتماعيا. لكي لا يكن حديثي «في الهواء» كما يقولون سأعطي مثل. عندما كنت في الثالثة عشر من عمري ذهبت أنا وأمي الي دكان ملابس إسرائيلي. إخترت قياس فستانا قصير- فوق الركبة. قِستَه وأعجبني. وعندما قررت شراءه نظرت اليّ البائعة الإسرائيلية وقالت بالعبريه: «هل يُسمح لكنّ بلبس القَصير في مجتمعكن!؟». طبعا إشترينا الفستان وكما يُقال في العربية العامية: «أكلتْ بَهدله» من أمي بقولها: «شايفه شو قالتلك المرأه!» ولا أذكر تفاصيل النقاش. بدلا من الرد علي البائعة والنقاش معها، فضلت أمي توبيخي نيابة عن البائعة. رغبة أمي وأمهات أخريات في الحفاظ على السير بتوتر والتصرف بحذر خشية أعين مهذبة أبوية وإسرائيلية هي إشارة قويه لكيفية نصور نفسنا كمجتمع. فهنا أنا كسرت ولو للحظة فكرة المجتمع اليهودي اللذي علمني بعلامة سوداء بأني متمرده على ما هو ظن انها قوانين مجتمعي أنا (وطبعا من صور أمي في السبعينيات تثبت أن اللبس القصير لم يقتصر على جيلنا «الصاعد والمتمرد»).

كوننا مثليات نحن نقف أمام تجارب مشابهة لتجربة ال»فستان». فتصريحات المجتمع الإسرائيلي عن ما هي حدود ثقافتنا وتكرار هذه التصريحات وكأنها حقيقة تُبلور صورة ثابتة و»مجمدة» عنا. هذه الصوره غير قابلة للتغير وهذا بدورهِ يحوّل أي تغير في الصوره الى نضال مزدوج بين تغيير أراء مجتمع مُسَيْطِر عن مجتمع مقموع وبين تغير أفكار المجتمع المقموع عن صورته لنفسهِ التي كثيرا ما نسخها عن المجتمع المُسَيْطِر عليه. فالقصة متشابكة لكنها ليست بمعقدة في حالة استطعنا تحليل عوامل القوى المتفاعلة في هذه التجارب.

نضالنا كنساء مثليات فلسطنيات ينبثق من موقعنا وموقفنا أمام وخلف مجتمعنا الأبوي المُعنَّف ومواطنتنا في دولة إستعمارية. موقفنا هو كياننا لا ينبُع من فراغ أو غياب سياق، لهذا عملنا في أصوات يحتم علينا أن نتخذ دائما موقف سياسي، إجتماعي ناقد وبناء.

١٣ تشرين الثاني، ٠٩

* الكاتبة عضوه بمجموعة أصوات – نساء مثليّات فلسطينيّات

מכתב מכאן

על מה אנחנו מדברות בבית? עם מי אנחנו מדברות על מה? רבות מאיתנו נוהגות לא לשתף בני/בנות משפחה בשיחות על עניני פמיניזם או על עניני פוליטיקה. למה לנו ויכוחים ומריבות עם בני משפחה? ביום חמישי הייתי בכנס של נציבות נשים לשלום. זוהי קבוצה של נשים יהודיות ופלסטיניות מכאן ומהשטחים אשר עובדת בשיתוף פעולה עם נשים מרחבי העולם במטרה לגרום לשינוי של שלום במדיניות של ישראל, תוך שיתוף של נשים בתהליכי קבלת ההחלטות. החלטת האו״ם 1325? זוכרות? אשה לאשה הובילה פרוייקט דומה בתחילת האלף הזה... יש לנו אפילו ספר עם שמות של נשים שאנחנו סבורות שהיו יכולות לנהל משא ומתן מוצלח יותר ואמיתי יותר מזו שאיננו מנוהל כבר 9 שנים. הנציבות ערכה 13 מפגשים עם נשים בכל רחבי הארץ, שאחד מהם התקיים גם באשה לאשה. בשימועים הללו יכלו נשים להפליג בדמיונן ולדון במהות השלום שהיו חפצות בו. זה לא היה קל. אולי שכחנו מה הוא השלום ומה דמותו? אולי רובנו כבר שטופות דברי מלחמה ושנאה כך שאיננו מסוגלות לדמיין חיים אחרים. את הדיון בנושא הובילה נורית חג׳אג׳, פעילה חברתית-מזרחית, אשר שיתפה בתחושות שלה המשתקות אותה מלדבר ולשתף את בני המשפחה בדעות הפוליטיות שלה המנסות להציע דרך חדשה לשלום. אחת הדוברות בפאנל, שהשתתפה בשימוע שהיה בנצרת, סוזאן זועבי, מ״נשים נגד אלימות״, סיפרה את החוויה ההפוכה שלה. דווקא אנחנו, היא אמרה, נשים (וגברים) ערביים, נמנעים/ות מלדבר על פוליטיקה במרחב הציבורי שהוא לעיתים קרובות יהודי ועוין ומדברות/ים על פוליטיקה בתוך הבית שהוא המקום הפוליטי המשותף והמקבל. למילים ולשפה אין ערך מוחלט. הן משתנות בהתאם לנסיבות ולמשתתפים/ות בשיחה. האם נשים מדברות אחרת? האם יש לנו, ויכולה להיות לנו פוליטיקה אחרת? כנראה לא סתם כך מפני שאנחנו נשים, אלא בגלל הדרך הארוכה שכל אחת מאיתנו עושה ועשתה כדי לעבור לשפה חדשה. הפמיניזם עצמו דורש מילים חדשות או צירופי מילים שונים כדי שנוכל לדבר אותו. מילים שרואות אחרת. שיכולות לדמיין מציאות אחרת ואולי גם לעשות משהו כדי ליצור אותה. כדאי לשים לב למילים ולהקשר שבו אנחנו אומרות אותן. גם מילים מייצרות מציאות.

חנה ספרן

על ״אישה שידעה לאהוב. גברים, נשים, ילדים, אדמה״

לפני שנה, ב-22.11.08, הלכה לעולמה חנה שם טוב, בגיל 81.

הזיכרון הכי נעים שלי מחנה הוא קולה כשהייתה אומרת בטלפון ״ילדתי״ וצוחקת. על מותה למדתי זמן מה אחרי שנפטרה. בחודשים האחרונים לחייה הייתי עסוקה במאבקי ההישרדות שלי. ידעתי שחנה רוצה להעביר אלי את כל מסמכי מרד ואדי סאליב שהיו אצלה, ולא התפניתי לבוא לקחת. אני, לא כמו חנה, לא כל כך טובה בפרידות, והרי לבוא לקחת ארגזים זה להגיד שלום, לתמיד.

חנה נולדה בגרמניה ב-1927, והגיעה לתל אביב כילדה. עבורה המרד הערבי היה האירוע שבמהלכו נעלם מוכר הנקניקים מהשוק, ועימו הנעימות והנדיבות בה נתן מידי שבוע לאימה שקית עם שאריות נקניקים יקרים ״בשביל הילדה״ הרזה. כל חייה עסקה ברדיפה אחר צדק ובמשך שנים, עד לעזיבתה את המפלגה,מצאה בתנועה הקומוניסטית מסגרת לתפיסותיה.

ב-1959, ככתבת בעיתון המפלגה ״קול העם״ סיקרה את התקוממות ואדי סאליב. היא ישבה לאורך כל דיוני המשפט שבו הועמדו לדין דוד בן הרוש, נפתלי סבג,חיים ממן ויוסף שם טוב, לו נישאה לימים וממנו נפרדה לאחר שנים. דיווחיה מבית המשפט היו בעלי חשיבות עצומה משום שנעדרו את ההטיות הגזעניות שאפיינו אנשי תקשורת אחרים.

בין המסמכים החשובים שהיו שמורים אצלה היה גם כתב היד של מצע מפלגת ״ליכוד עולי צפון אפריקה״ שרצה לבחירות בנובמבר 1959, והגיעה קרוב לאחוז החסימה. את המסמך, שנכתב בכלא, שמרה חנה שכן הכירה בחשיבותו כבר אז. גדי אלגזי פרסם ב״עוקץ״ את המצע שהראה כי מהומות ואדי סאליב לא היו, כפי שטענו השלטונות, הפרות סדר של פורעי חוק שיכורים, אלא התקוממות של אנשים פוליטיים, בעלי תביעות פוליטיות. בין השאר קרא המסמך ל״חופש הכלל והפרט, חופש העיתונות, חופש הדת״, ל״ביטוח בריאות ממלכתי״, ״חיסול ההפליה״ ו״חיסול הממשל הצבאי״.

בשנה האחרונה לחייה הייתה חנה עסוקה בכתיבת ספר אוטוביוגרפי, שמידי פעם זכיתי לראות חלקים ממנו ולדון איתה עליהם. היא סיפרה את סיפור אהבתה הגדולה למי שכינתה בכתביה עדנאן. לא הייתה כל מבוכה באופן בו תיארה כמה אהבה אותו. עבורה אהבה מעולם לא הייתה חולשה. היא אהבה בפשטות ובלי חשש. את עדנאן הכירה במהלך הפעילות במפלגה נגד הממשל הצבאי, ובאהבתה אליו גולמו כל הכאבים של החיים המשותפים, המסוכסכים בארץ הזאת. היא פרסמה באתר הגדה השמאלית את הדברים הבאים:

״האם בכלל תפשה [...] את האבסורד שבסיטואציה [...] יושבים להם שם [במגידל], בבית ערבי שדייריו גורשו, עולים חדשים [...] מספרים את מצוקותיהם, לו, לאיש שגורש מביתו, מעירו ביסאן, הגיע כפליט לנצרת ועכשיו הוגלה לכאן.״

חנה אהבה לאהוב צעירים, והתעדכנה תמיד במציאות היומיומית. בקטע אחר שפרסמה כתבה:

״בזמן האחרון אהבה להקשיב לראפרים הצעירים[...] היה בהם, בחלקם, משב-רוח רענן מול הטרילאלי וטראלאלה של נעמי שמר, למשל, שעלה לה יותר ויותר על העצבים.״

תודו שהיא מקסימה.

היא הלכה לעולמה פחות אופטימית מהתקופה שבילתה בו, והביעה לעתים קרובות את ייאושה מהאלימות והשנאה.

אבל אני לא רוצה לסיים את ה״רפורטז׳ה״ הזו, כפי שקראה חנה לפרסומיה העיתונאיים, בייאוש. חנה הייתה אישה שידעה לאהוב. גברים, נשים, ילדים, אדמה. היא אהבה את החיים ופעלה בתוכם בענווה. מעולם לא הייתה עסוקה בהאדרת שמה, ולעשות למען הכלל היה עבורה אורח חיים ולא קריירה. האם במציאות שלנו היום עדיין אפשר לחיות כך? אולי. מה שנעשה מאוד ברור מהכרות איתה, הוא שהמציאות תמיד מאפשרת לנו להיות נדיבים כלפי הזולת, לאהוב בתום, בלי פחד, גם אישית וגם פוליטית. וזו מתנה שאני רוצה לקחת ממך חנה, שכל כך בא לי שתקראי לי ״ילדתי״ עוד פעם אחת אחרונה.

לזכרך, חנה היקרה, כן ירבו כמוך בארץ.

יאלי

עוד לא הצטרפת לרשימת התפוצה בדואר האלקטרוני?!

הודעות על פעילות שוטפת, הפגנות, אירועים ומפגשים ב״אשה לאשה״, הרצאות, קורסים, מסיבות, עצומות, הצעות עבודה, קטעי עיתונות משמחים ומרגיזים ועוד המון הפתעות.

שלחי מייל ל: ishahfc@netvision.net.il

אשה לאשה באינטרנט: www.isha.org.il

אנו בפרויקט נשים וטכנולוגיות רפואיות שמחות לבשר על פרסום הדוח:

״דפו פרוורה - אמצעי למניעת הריון הניתן באמצעות זריקה״,

על מדיניות השימוש בקרב נשות הקהילה האתיופית בישראל.

את הדוח ניתן לקבל במשרד של ״אשה לאשה״

או באתרנו: www.isha.org,il

שפה וממשות / מאת **ננה בר**

כשהייתי ילדה תמיד אמרו לי שלדבר זה מאוד, אבל מאוד חשוב. דיבור אוראלי, ורבלי, העיקר שתשמיעי קול, אפילו ציוץ צווחני. ברגע שתשמיעי קול סימן שהבראת, השיקום הצליח, והנחת, שנעדרה מהבית המשפחתי, שבה ושורה בה בגאות מתמשכת. ההורים חווים לידה מחודשת, ואני חשבתי לתומי שהצליחו לשבט את דמותי, והפעם זו דמות מדברת ומדברת. למרות שאני דווקא דיברתי די הרבה, בשפת סימנים. "שפה ללא קול היא לא שפה", כך חשבו אנשי ההוראה-לנוכח הקול המופק מגרוני, חייכו בזחיחות לא מובנת. זרמו לעברי אמירות כגון: "לדבר בשפת סימנים זו לא ממש פעולה קוגנטיבית, תרבותית וחברתית, היא למעשה רק פעולה נלווית, היא "רמפה" לשפה העברית, היא שפת עזר זמנית המיועדת כפונקציה לשמש כלי חינוכי מטפח ומתקן". בספירה הזו הבנתי שאת "הקביים" האלה צריך לזרוק ומהר, אחרת לא יוצאים מ"השיקום", ונתקעים בתחום הביניים הנצחי של הבינוניות, של השונות שנקראת חרשות ושפת סימנים.

עוד הרבה לפני שהגעתי למרד הנעורים כקלישאה חיה ובועטת, המרד היה לי אח ורע בעולם של "יתמות" משפה בימי הילדות. החלטתי שאם לא תהיה לי אוטונומיה דרך השפה, אז לפחות שתהיה לי טריטוריה- המרד היה כביטוי ממשי ומכונן, דרכו יכולתי לסמן את העצמיות ואת הדרך בעולם. אפילו לקלקל לאבא את מצב הרוח על זה שהוא לא באמת שותף למטלות הבית, ושיש לו ציפייה פטריארכלית שאמא צריכה למלא, כמו לשים את המנה במשבצת השולחן של אבא אחרי העבודה, נחשב לסימון בסלע.

גם בדת (כן, נוסף על כל "הצרות" נולדתי למשפחה דתיה) היתה מרידה שיטתית. הייתי צריכה לערער על הכל. אז הבנתי שאני רוצה לערער על כל השפות, על התבניות, גם על השפה של "ההם" שלא אפשרו את הדיבור בשפה שלי, הן כאדם חרש, הן כילדה, נערה ואישה משוחררת, והן כאדם בעל שם פרטי. יחד עם זאת, למרד אין קשר סיבתי מהותי להיותי אדם חרש משולל שפה, אך אין לי ספק שהיעדר השפה העמיק והעצים את המרד. צריך להימנע מפסיכולוגיזציה של הנרטיב האישי. גם השימוש בשפת הפסיכולוגיה, בחלקו, עשה עוול לילדים חרשים, אבל זה כבר סיפור בלהות לימים קודרים או שמחים יותר.

זכור לי שקנאה היתה הרגש המניע בילדותי, לא קנאה מהסוג המעוות והמנוון, אלא קנאה אמיצה. היו לי חברים שחזרו לבית שבו דברו בשפת סימנים, דברו מרחבית, שוטפת וקולחת. עשירה, חותכת ותנועתית. זו היתה התנועה הראשונה של המחשבה- רציתי להיוולד להורים דוברי שפת סימנים על כל הניואנסים שבה, אשר צוחקים ומשוחחים עם ילדיהם בשפת הסימנים. חזרתי מבתיהם לבית הוריי בתחושה של חוסר אונים, שרויה בעווני מעיק, כי ראיתי בחבריי כילדים עשירים להורים חרשים (גם ייסורי אשמה על הקנאה ההיא כרסמו). למרות שבבית שלי שבעתי מאהבה עיקשת ומהערצתם של הוריי. הם עודדו בדרכם השקטה, ויצרו בשבילי בעיה קטנה- איך אפשר למרוד ובמה מורדים אם נותנים לך למרוד ולשנות. למעשה זה היווה כוח למרוד בסביבה אחרת. לאט לאט, הודות לאהבה ההיא מהוריי והאמונה בערך שלי כילדה חרשת, מערכת התפיסות "המקובלות", מערך הידע השיקומי שהשליך על החינוך, הדעות והאמונות של החברה נסדקו. עד היום אני חושבת שמשהו באכזבה הפתולוגית הזו, המסרבת לרחמים אך הטוענת להכרה, מצד הוריי כעולים חדשים מגרוזיה בישראל של אמצע שנות השבעים, בתוך מילייה שלא קבלה אותם בזרועות פתוחות, חלחל לתוכם.

החרדה המשותפת למציאות פטרונית והחיבור העמוק ביני לבין הוריי, ולאחיי הגדולים השרישו את הקשר הבלתי ניתן להתרה. אל המרד המסועף הזה הצטרפו גם סבא, סבתא, הצלם ביז ו, הדודים והדודות, בנותיהם ובניהן. גם החבורה החרשת היתה לצידי, זו שהבינה לעומק ולרוחב את המקומות האלה, גם את הקנאה והצורך לדיבור בשפת סימנים בבית, הם החברים לאוריינטציה של שפת הסימנים. כי החוויות האישיות והייחודיות, החוויות של ההדרה, של שלילת השפה, הן חוויות מעצבות, הן חלק מהנרטיב האישי של כל אחד. ידענו גם שמעל הכל, מעל הציווי הקטגורי, מעל הדיון התרבותי המוכלל הזה, כל אחד ואחת חווה את זה אחרת ובדרכו/ה.

בעצם גדלתי ככה, רעבה לקיום ממשי דרך ההכרה. הבנתי שרק אנחנו כילדים נצטרך להכיר בעצמנו, לגזור בכוח את הקיום שלנו. המשכנו לדבר בשפת סימנים. במבט לאחור, שם דרך השפה, לא שרק דברנו, גם יצרנו ערך חברתי-פוליטי. מאוחר יותר עשיתי עוד תנועה- נטשתי את המילייה הזה שלא הכיל אותי, והפכתי אותו לאחר, כפי שכך הייתי עבורו.

היה הרצון הזה, הנוקב, להעביר אמירה ששפת סימנים וחרשות הן תרבות ושפה ככל שפה. אבל בשביל להדהד את המילים האלה החוצה, הייתי צריכה להיאחז בהן, כשם שמחזיקים יד של אם בשעת מצוקה, לא משחררים ולא מרפים. וכל הזמן הזה זכרונות ילדות ונערות מתבהרים ברזולוציה גבוהה, והתבוננותי בהם חדה ומכוונת. כי ידעתי שילד וילדה חרשים ללא שפה הם גם ילדים עניים, שלא צריך לתקן אותם. רק ללמדם את שפת הסימנים, את הקרוא וכתוב ככולם. כשיש לך גם שפה לבטא בה עולמות, אפשר לממש חירות.

נוסף על שפת הסימנים אדבר גם על הסגנון, על יצירתו של הסגנון ועל מניע קיומו- את הדיבור הקיומי דרך הסגנון. עד היום מדברים על מילות קישור, על מילות יחס, ועל עברית תיקנית. אולם ביני לבין העברית רומן טעון, סבוך, סיפור של אהבה ושנאה. לנרטיב יש הרבה כבוד, למרות הדיאלוג הדיסוננסי הזה שאני מנהלת איתו שנים- על מה אני לא מדברת עמו? על הפוליטיקה של הזהות, על אני כאישה בעולם בעל שפה פטריארכלית, על ההומניות, ועל הפרטי והציבורי. על האתוס התרבותי ציוני-ישראלי של החברה שלא חדר את העור שלי, אתוס שלא נראה מעולם ולא היה נגיש, משום שהאתוס הזה נשמע וכולם שמעו אותו, פרט לי ולחבריי שלא שמעו. מול כל האתוס והתפיסות השונות עמדתי אני כילדה דוברת שפה עשירה אך בעלת ידע מדולל (כי מה היא צריכה לדעת הכל), לא מעורבת ולא מבקרת. ידעתי שרציתי, לא ידעתי מה. בסיום לימודיי בתיכון, הבנתי שילדים הם הקבוצה הכי חלשה ומוחלשת מכל היבט שהוא. אין אף ילד בעמדת כח, לעומת המבוגרים. אז פיתחתי דרך הדיבור את הכוח. הדיבור משקף את הרקמות, את המחשבה, את העמדה הפוליטית ביחס למקומות בחיי.

בלית ברירה פרמתי את רשת המינוחים של החברה, מינוחים שכיוונו אותי משחר ילדותי. זה היה מסע (או הטריפ של חיי) שהתאפשר בזכות השפה, שפת הסימנים והסגנון הפרטי. זו היתה מחאה שהדהדה אל תוכי ואל תוכה ישנתי. כך יכלתי באמת לישון, לקבל מזון וביטחון, לחשוב, ללכת, להרגיש את העור שלי בעולם שלא תמיד נראה. פעם רונית מטלון אמרה לי, תכתבי את עצמך. וכך עשיתי. כתיבה היא שכבת עור.

הפלתי מעלי את מילות הקישור ואת מילות היחס, את חוקי הלשון ואת כללי הדקדוק והחזרתי אותם אליי בדרכי, מאוחר יותר. בדרך מפוייסת ומשוחררת.

חן למפרט, בספרו על החינוך הרדיקלי מדבר על האמפתיה הרדיקלית. ואני חשבתי, איך ולמה הגענו לחמלה רדיקלית? האם באמת אפשר לאבד ולמוסס חמלה וסולידריות, ולמה לשים את המילה הזועקת "רדיקלית"? העוצמה הזו של המילה, הווליום שלה נשמעו לי בהתחלה מופרזים מדי. אבל הוא אולי קצת מודאג כמוני וכמוכם. אולי לזה הוא התכוון: לאפשר את הסולידריות דרך ההבנה, דרך הקשב לאדם. למילים. לדיבור הפרטי. לא לדיבור המוכלל, הצפוף והעמוס עד לקריסה, אלא להסתכל לילדים בעיניים אמפתיות גם כשלא יכולים לדבר בשפה שלהם. כי המבט האמפתי ההוא הוא תחילת השפה האנושית.

"שפת סימנים היא שפה אנושית" (מתוך הסרט של ריאן קומרסון "כוח ואידיאולוגיה")

יוגה לנשים בבית הקואליציה:
ימי שני ב-20:00, וימי שישי ב-9:00
150 ₪ לפעם בשבוע
מספר המקומות מוגבל
לפרטים נוספים פנו לשמרית: 050-5789166
يوجا للنساء في مركز الائتلاف النسوي حيفا:
أيام الاثنين الساعة ٢٠:٠٠ وأيام الجمعة الساعة ٩:٠٠ صباحا
١٥٠ شاقل لمرة في الأسبوع
عدد الأماكن محدود
لتفاصيل إضافية، توجهوا لشيمريت: ٠٥٠-٥٧٨٩١٦٦

קולקטיב
יום ראשון, 31.1.10, בשעה 20:00
יום ראשון, 28.2.10, בשעה 20:00
יום חמישי, 25.3.10, בשעה 20:00

كولكتيف
يوم الأحد، 10/1/31 الساعة 20:00
يوم الأحد، 10/2/28 الساعة 20:00
يوم الخميس، 10/3/25 الساعة 20:00

מערכת:
אסנת להט, מיקי, טל מטלון, אמל זיאדה וסלבה גרינברג
עיצוב גרפי: **יורדן דותן www.jordandotan.com**

نساء اللواتي قُتلن في اسرائيل في- ٢٠٠٩
נשים שנרצחו בישראל ב-2009

12/01/09 اسم المرأة لم يُعلَن, ٢٠ عاماً, قلنسوة, قتلت على يد أخيها ابن ال ١٥ عام.

12/01/09 שם האשה לא פורסם, בת 20, קלאנסווה, נרצחה ע''י אחיה בן ה-15

24/01/09 اسم المرأة لم يُعلَن, ٢٥ عاماً, القدس, قتلت على يد زوجها ابن ال ٣١ عام.

16/01/09 שם האשה לא פורסם, בת 25, ירושלים, נרצחה ע''י בעלה בן 31

24/01/09 سمر أبو جمعة, ٢٠ عاماُ, أشكلون, الظاهر انها قتلت على يد أخ طليقها.

24/01/09 סאמר אבו ג'ומעא, בת 20, אשקלון, נרצחה כנראה ע''י אחיו של הגרוש שלה

27/03/09 أليانورة جولدشتين, ٣٢ عاماً, أشدود, قتلت على يد شريك حياتها للأبد.

27/03/09 אליאונורה גולדשטיין, בת 32, אשדוד, נרצחה ע''י אילן פאיס, בן זוגה לחיים

13/04/09 مرجريتا كيريلوف, ٥٨ عاما, تل أبيب, قتلت على يد ابنها ألكساندر كيريلوف.

13/04/09 מרגריטה קירילוב, בת 58, תל-אביב, נרצחה ע''י בנה אלכסנדר קירילוב

22/05/09 ليال نجم, ٣٢ عاماً, بيت جن, قتلت على يد أبيها عصام نجم.

22/05/09 ליאל ניג'ם, בת 23, בית ג>אן, נרצחה ע''י אביה עיסאם ניג'ם

05/06/09 رفيطال بحبط, ٣٥ عاماُ, بيسان, قتلت على يد زوجها اسحاق بحبط.

05/06/09 רויטל בוחבוט, בת 35, בית שאן, נרצחה ע''י בעלה יצחק בוחבוט

27/03/09 بياتريس رودوف, ٦١ عاماً, رمات جان, الظاهر أنا قتلت على يد شريك حياتها للأبد ايلي فاحيما.

27/03/09 ביאטריס רודוב, בת 61, רמת גן, נרצחה כנראה ע''י בן זוגה לחיים אלי פחימה

27/03/09 وانتها دينيس رودوف, ٣٥ عاماً, رمات جان, الظاهر أيضاُ أنها قتلت على يد ايلي فاحيما.

27/03/09 דניס רודוב, בת 35, רמת גן, נרצחה כנראה גם ע''י אלי פחימה

07/10/09 هداسه كوخافي, ٧٠ عاماً, رحوفوت, قتلت على يد زوجها منحم كوخافي ٧٦ عام.

07/10/09 הדסה כוכבי, בת 70, רחובות, נרצחה ע''י בעלה מנחם כוכבי, בן 76

09/10/09 ايرينا مرجولس, ٥٩ عاماُ, رعناناو الظاهر أنها قلت على يد ابنها يوفاف الجواتي ٢٦ عام.

09/10/09 אריאנה מרגוליס, בת 59, רעננה, נרצחה כנראה ע''י בנה יובב אלגואטי בן 26

20/10/09 أورلي طمسجو، بسنواتها الثلاثين، نتانيا، قُتلت على يد زوجها.

20/10/09 אורלי טמסגו, שנות ה-30, נתניה, נרצחה ע''י בעלה.

01/11/09 اسمها غير معروف، يركا، قُتلت على يد زوجها.

01/11/09 לא ידוע שם האשה, ירכא, נרצחה ע''י בעלה

קבוצה בהנחיה עצמית

"אני מזדקנת"

הקבוצה היא רב גילית ומתאימה לכל אשה הרוצה לחלוק מחשבות ורגשות בנושא.
יתקימו 8 פגישות לאורך השנה בבית "אשה לאשה", כל מפגש בן שעתיים.
מפגש ראשון יערך בסימן דיאלוג בין דורי. במפגש זה ייקבעו הנושא והמנחה לפגישה הבאה.

מפגש I: יום רביעי, 13.1.10, בשעה 20:00

מפגש II: יום רביעי, 10.2.10, בשעה 20:00

مجموعة بتيسيِر المشتركات

"عم بَخْتيِر"

المجموعة متعددة الأجيال وتناسب كل امرأة ترغب بالمشاركة بالا فكارها ومشاعرها حول الموضوع. المجموعة ستقيم ٨ لقاءات خلال السنة في بيت "امرأة لامرأة"، مدة اللقاء ساعتين. اللقاء الأول سيكون نوع من الحوار بين الأجيال. في هذا اللقاء سيقرر موضوع اللقاء التالي ومن ستيسره.

اللقاء الأول: يوم الأربعاء، 10/1/13 الساعة 20:00

اللقاء الثاني: يوم الأربعاء، 10/2/10 الساعة 20:00

הרהורים על מילים /

נינה מזרחי

מילים!

שקט! לא רוצה מילים!
לא רוצה אותן באשכנזית
לא רוצה אותן בערבית
לא רוצה אותן מגברים
לא רוצה אותן מנשים
לא רוצה אותן מתחכמות
לא רוצה אותן פשוטות ונוגעות
לא רוצה אותן מתארות
לא רוצה אותן משקפות
לא רוצה אותן מסבירות
לא רוצה אותן נוזפות
לא רוצה אותן פוגעות
לא רוצה אותן מלטפות
לא רוצה אותן מתנשאות
לא רוצה אותן מצטדקות
רוצה שקט מהמילים

אבל פוחדת מהשקט! לא באמת יודעת לחיות בעולם הזה בלי מילים. הן מרגיעות אותי, מסדרות אותי, ממקמות אותי, נותנות לי תחושה של שליטה.
כל כך הרבה מילים יש בעולם, מילים יוצרות מהפכות, מילים מגלות לנו ידע (לא לכולן), מילים מזמינות אותנו, מרחיקות אותנו, מגלות לנו, מסתירות מאיתנו, מאפשרות לנו, מגבילות אותנו, מטפחות אותנו ומנמיכות אותנו, מרחיבות ומצמצמות אותנו, מילים הן העולם שלנו, החיים, המשמעות וחוסר המשמעות. אני חושבת לעצמי כמה זמן מחיינו אנחנו משקיעות בלהשמיע מילים, באיזו קלות אנחנו משחררות אותן, באיזה חוסר אחריות אנחנו משחררות אותן, מתקשות לראות את קורבנות המילים, את המרוויחות מהמילים, מי מאיתנו קל לה יותר עם מילים, מי מתקשה?
ואני רוצה עולם עם פחות מילים.
יש שאמרו "הדיבור הוא ללא ספק ערוץ התקשורת הכי מעורר רחמים ופרימיטיבי שהיה אי פעם". מרבית העולם והחיים שלנו הם מילים. איפה הייתי כשלימדו ערוצי תקשורת אחרים? מה עשיתי באותו זמן?
קרוב לודאי שהייתי עסוקה בויכוח קולני עמוס במילים! נניח למשל שהיה לי שק אחד גדול של מילים שצריך להספיק לכל החיים. כשהוא מתרוקן, נגמרות לי המילים. מה הייתי עושה אז? בוררת מילים? מתכוונת יותר למה שאני אומרת? חושבת הרבה לפני שאני מדברת? לוקחת אחריות על מה שאני אומרת ומנסחת את דבריי בבהירות לשומעות, משתמשת במילים מובנות? לא עסוקה בלתקן את האחרת (חבל לבזבז את שלי בשביל מישהי אחרת), ואלי מוצאת דרך אחרת לתקשר.
לא מכירה שפה אחרת של תקשורת, אבל אולי, רק לקצת, ניקח יותר אחריות על המילים ונשחרר אותן פחות בקלות.

סדרת סקס לסבי ופמיניזם בהנחיה עצמית:
سلسلة لقاءات حول الجنس المثلي والنسويه بتيسير المجموعة:

לסביות ודימוי גוף
בהנחיית דנית גופר
יום שלישי, 16.1.10, בשעה 20:00
مثلية والتصوير الذاتي للجسم
تيسير دانيت قوفر
يوم الثلاثاء، ١٦/١/١٠ الساعة ٢٠:٠٠

מבט אינטימי אל תוך סקס לא פמיניסטי
בהנחיית תלמה בר-דין
יום שלישי, 23.2.10, בשעה 20:00
نظرة حميمية على الجنس الغير نسوي
تيسير تلما بر-دين
يوم الثلاثاء، ٢٣/٢/١٠ الساعة ٢٠:٠٠

פולי-אורגזמה...
בהנחיית ארנה מרי-אש
יום שלישי, 23.3.10, בשעה 20:00
تعددية النشوات
تيسير اورنا مري-ايش
يوم الثلاثاء، ٢٣/٣/١٠ الساعة ٢٠:٠٠

אירוע לרגל העברת ארכיון "שדולת הנשים" ל"אשה לאשה"

התנגדויות,דעות קדומות ושיתופי פעולה

ראבוס מחאסן, רכזת נ.מ.ש בחינוך הערבי, שדולת הנשים

נורית צור, מנכ"לית שדולת הנשים

חדוה אייל, פעילה באשה לאשה

חנה ספרן, ארכיון אשה לאשה

מנחה: יהל אס קורלנדר

יום ראשון, 17.1.10, בשעה 19:00

حدث بمناسبة نقل ارشيف "لوبي النساء في اسرائيل" لجمعية امراة لامراة

معارضات، افكار مسبقة والعمل المشترك

رابوس محاسن، مركزة في قسم التربية العربية، لوبي النساء

نوريت ايال، ناشطة في امراة لامراة مركز نسوي

حنه سفرن، ارشيف امراة لامراة مركز نسوي حيفا

ميسرة: ياهل اس كورلند

يوم الاحد، ١٧/١/١٠ الساعة ١٩:٠٠

מופע חתרני

הביוגרפיה המינית שלי

עיבוד, בימוי ומשחק: יונת קלר

הצגה עסיסית ונועזת, כואבת, מחויכת ומעוררת מחשבה, העוסקת בהיבטים המגוונים של המיניות הנשית, בחוויה של היות אשה בעבר ובהווה ובמורכבות שביחסי נשים גברים.

יום שלישי, 19.1.10, בשעה 20:00

عرض "تخريبي"

السيرة الذاتية لجنسانيتي

عرض جريء، مؤلم، متبسم ومثير للفكر الذي يطرح الجوانب المتنوعة للجنسانيه النسوية في تجربة المرأة في الماضي والحاضر وبتركيبة العلاقات بين النساء والرجال.

يوم الثلاثاء، ١٩/١/١٠ الساعة ٢٠:٠٠

אירוע תרבות

השקת הגיליון השני של כתב העת החיפאי אלת המסטיק

הקראת שירה ומוזיקה

בהשתתפות: מיטל ניסים, רחלי לוריא, יובל קהלת דבש, לילך ובר וחברות

יום חמישי, 28.1.10, בשעה 20:00

حدث ثقافي

تدشين المجلد الثاني للمجلة الحيفاويه "אלת המסטיק"

قراءة إشعار وموسيقى

يوم الخميس، ٢٨/١/١٠ الساعة ٢٠:٠٠

מפגש לרגל צאת ספרה של ד"ר אורית קמיר

"זה מטריד אותי - לחיות עם החוק למניעת הטרדה מינית"

בין חוק פמיניסטי למציאות פטריארכלית - הגדרה מחודשת של המאבק הפמיניסטי נגד הטרדה מינית

אורית קמיר, מרצה למשפט ומגדר

יום רביעי, 3.2.10, בשעה 20:00

لقاء بمناسبة اصدار كتاب دكتور اوريت كمير

"يقلقني- العيش مع القانون لمنع الاعتداء الجنسي"

ما بين القانون النسوي والواقع الذكوري – تعريف من جديد للصراع النسوي ضد الاعتداءات الجنسية

اوريت كمير، محاضرة للحقوق والنوع الاجتماعي

يوم الاربعاء، ٣/٢/١٠ الساعة ٢٠:٠٠

פגישת מחזור

שיחה וקיטורים על כאבי מחזור

דינה אלתרמן ומיקי

יום חמישי, 11.2.10, בשעה 20:00

لقاء دوري

حديث وتذمر حول أوجاع العادة الشهرية

دينا الترمن وميكي

يوم الخميس، 10/2/11 الساعة 20:00

חוויות ממסע פמיניסטי בקוסובו

אדוה שי וראויה לוסיה שאמס

יום חמישי, 18.2.10, בשעה 20:00

تجارب من رحلة نسويه في كوسوفو

ادفا شاي وراوية لوسيا شمس

يوم الخميس، ١٨/٢/١٠ الساعة ٢٠:٠٠

שיח פתוח בעקבות כתיבת נייר העמדה על ההשתקה בשם ה"ביטחון"

בהשתתפות קבוצת המחקר של אשה לאשה שדנה בהתקפה על עזה בפרספקטיבה פמיניסטית ומגדרית

יום רביעי, 24.2.10, בשעה 20:00

حوار ما بعد كتابة الموقف السياسي حول الإسكات باسم "الأمن"

بمشاركة مجموعة البحث من امرأة لامرأة التي ناقشت الهجوم على غزة

من وجة نظر نسويه وجندرية

يوم الأربعاء، ٢٤/٢/١٠ الساعة ٢٠:٠٠

שיח פתוח לרגל פרסום חוברת המסכמת את פעילות השנה האחרונה במאבק נגד הגזענות

האם ניתן להיות פמיניסטית וגזענית בעת ובעונה אחת?

מחשבות על התנגדות והתמודדות עם גזענות במקום העבודה

דליה חלבי ויאלי השש

יום שלישי, 2.3.10, בשעה 20:00

حوار بمناسبة نشر كتيب تلخيص لفعاليات السنة الأخيرة بموضوع الصراع ضد العنصرية

هل ممكن أن تكوني نسويه وعنصرية في آن واحد؟

خواطر حول مقاومة ومواجهة العنصرية في مكان العمل

دالية حلبي ويالي هشش

يوم الثلاثاء، ٢/٣/١٠ الساعة ٢٠:٠٠

תערוכת ציור: "מציאות בשחור לבן, חלומות בצבע"

ברכות:

ריטה חייקין, רכזת פרויקט מאבק בסחר בנשים וזנות, אשה לאשה

הנרייטה ביקרמן, עו"ס, אופק נשי - התוכנית הבין-משרדית להוצאת נשים ממעגל הזנות, עיריית חיפה

שיחה עם היוצרת אלה שטוטלנד

יום ראשון, 7.3.10, בשעה 20:00

معرض رسم: "واقع بالابيض والاسود، احلام مُلوّنة"

تحيات وحديث مع الفنانة إلا شتوتلند

يوم الأحد، ٧/٣/١٠ الساعة ٢٠:٠٠

התעדכנו בשבוע של ה-8.3 לגבי אירועי יום האשה בבית קואליציית נשים חיפה

تابعوا الحتلنات حول الفعاليات امرأة لامرأة في اليوم العالمي للنساء ٨/٣ في مركز الائتلاف النسوي حيفا

מפגש חוויתי

אשה ויצירה בקבוצה

בהנחיית ציפי זיסקינד

יום רביעי, 17.3.10, בשעה 20:00

لقاء عملي

المرأة والإبداع في المجموعة

بتيسير تسيبي زيسكيند

يوم الأربعاء، ١٧/٣/١٠ الساعة ٢٠:٠٠

اللغة ومباني القوة

لطالما سمعنا في اللقاءات العربية اليهودية على اختلافها عن مشاعر الأسف التي يشعر بها اليهود إزاء عدم إجادتهم اللغة العربية. فنسمعهم يعبرون عن أسفهم وعن حجم خسارتهم كونهم لا يستطيعون التواصل بالعربية أو قراءة ما يصدر بهذه اللغة أدبا او سياسة. وحين يسأل المرء عن سبب ذلك فان الأسباب تتعدد وتبقى النتيجة واحدة: هنالك قطيعة واضحة بين اليهود وبين اللغة العربية وحقيقة كون العربية لغة رسمية معترف بها في إسرائيل لا يشفع لها ولا يؤثر بالإيجاب على مكانتها. بل بإمكاننا أن ندعي أن الصفة الرسمية للغة العربية في إسرائيل تبقى حبرا على ورق وان الواقع يشهد انها لغة مهمشة في الحيز العام، بل إنها تتعرض لمحاولات الإقصاء بشكل مستمر من قبل الدولة ومؤسساتها.

يتفق علماء الالسنيات على أن اللغة تتخطى كونها أداة تواصل واتصال وأنها تنطوي على أبعاد أخرى كثيرة كونها ثقافية، هوياتية وقيمية. إن اللغة كما يدعي أمارة وكبها تحمل وتنقل مضمونا وهي تشكل مضمونا بحد ذاتها. وهذا يعني ان اللغة تلعب دورا رئيسا في تكوين الهوية الجمعية وفي الحفاظ عليها. ويكتب بورديبه في هذا السياق ان دور اللغة يتعدى كونها وسيلة اتصال إلى دورها كأداة فاعلة ذات مكانة خاصة. فالإنسان لا يتكلم حتى يفهموه فقط وإنما حتى يثقوا به ويعملوا وفق رغبته وحتى يميزوه عن الآخرين. ويدعي أيضا انه في المستويين الجماعي والشخصي، يتضح أن اللغة في قيمتها مساوية لقيمة الناطقين بها لان اللغات متساوية من حيث اللسانية إلا أنها متمايزة من الناحية الاجتماعية. وان نظرنا إلى السياق الإسرائيلي فسنرى ان اللغة العربية تحتل مكانة متدنية كونها أحيانا كثيرة تعتبر "لغة العدو" أو لغة الآخر الذي ينظر إليه على انه أقل شأنا أو أقل تحضرا. وهي تجسد ثقافة مهزومة تتسم بالتخلف والتقادم. وهذا بحسب اعتقادي هو المدخل لفهم الحواجز النفسية والفكرية لدى اليهود والتي تمنعهم من تطوير علاقة ودية مع هذه اللغة ومع المتحدثين بها. على هذا الأساس فان التعامل مع اللغة العربية في شقيه الرسمي والاجتماعي يعكس مبنى قوة قائما بين اللغتين، بين الثقافتين وبين المجتمعين. فنحن أمام ثقافة مهيمنة ومنتصرة وذات سيادة وأخرى مهزومة خاضعة للسيادة المهيمنة. في مثل هذا الوضع يكون اليهودي محررا من معرفة اللغة الأخرى بينما يضطر المواطن العربي الى إجادة اللغة العبرية كوسيلة حراك اجتماعي وكوسيلة لتحسين ظروفه المعيشية والحياتية. فلغة التخاطب في المكاتب الحكومية وفي جميع المرافق الحياتية والحيز العام عموما هي اللغة العبرية وتبقى الصفة الرسمية للغة العربية كموضوع اختياري. ان الممارسات الرسمية وغير الرسمية أدت إلى ثنائية لغوية أحادية الاتجاه: الأقلية الفلسطينية تتقن اللغة العربية والعبرية بينما تبقى الأكثرية محررة حتى من معرفتها. وعليه فنحن نرى انه في نقاط التماس التي يلتقي بها العرب واليهود كأماكن العمل مثلا او المكاتب الحكومية او في اللقاءات الإنسانية البسيطة بين اصدقاء أو زملاء، تكون لغة التخاطب هي اللغة العبرية ويكون ذلك امر من المسلمات أو مفهوم ضمنا. أن يجيد العربي اللغة العبرية هو أمر طبيعي بل ضروري وان يجيد اليهودي اللغة العربية هو امر غريب ومستهجن وان لم نقل يثير الريبة أو الحذر كون الاشخاص الذين يجيدون العربية من اليهود يكونون عادة من قوات الامن أو الاستخبارات ومعرفتهم للعربية لا تأتي من دوافع الحوار أو المعرفة وإنما لضمان هيمنة الثقافة العبرية على كل ما تعنيه وإدامة سيطرتها. بمعنى، أنه في اللحظة التي يقرر فيها اليهودي إجادة العربية فإنه يفعل من دوافع السيطرة لا من دافع الحوار أو التثاقف. ونلاحظ أن الأقلية الفلسطينية، وعلى مدار العقود الاولى، لم تعمل على تحدي هذا الواقع قانونيا او اجتماعيا أو أنها لم تكن قادرة على تحديه بسبب سطوة العبرية وسياسات فرضها لغة المكان!.

نلاحظ في العادة تبنى مواطنين عرب اللغة العبرية في التخاطب الى جانب العربية. وتكون اللغة العربية في كثير من الأحيان لغة مشوهة، تغزوها الكلمات والمفردات العبرية "على الشمال واليمين". وأحيانا أخرى نرى عربا يأبون التحدث بالعربية ويعللون ذلك بكون العبرية "اسهل" أو "זורמת יותר"، مقارنة مع العربية المتقادمة والبعيدة عن العصر وتحولاته.

بالإمكان تفسير ذلك على انه نابع من رغبة العربي في ان يتقبله الآخر وان يرضى عنه. وهو يكون بذلك قد قبل ثقافة المنتصر عبر عملية تذويت للقهر، يقوم من خلالها بتبني أفكار ومشاعر قاهره تتضمنها اللغة العبرية المهيمنة. وتتدنى مكانة اللغة العربية عنده وإن كانت لغته الأم، فتصبح في نظره رديفة للانهزام تخلف والتقادم. كأن تبني العبرية يحلّ له التوتر الوجودي الذي يعيشه في ظل ثقافة قاهرة. فيسعى عبر اللغة وما تحمله من معاني أن ينضمّ إلى معسكر القاهرين ويكون ذلك بهجران لغته نحو لغتهم هم!

يبدو لي أن تعامل المجتمع اليهودي رسميا وشعبيا مع اللغة العربية لم يتغير إلا بشكل طفيف منذ قيام الدولة. بدليل أنه أقصاها عن الحيز العام أو قلل استعمالها إلى الحدّ الأدنى. بل يكفي أحيانا أن ننظر في الترجمات من العربية إلى العبرية لنكتشف أنها لا تزال محصورة في عدد محدود جدا من الأعمال. كما أن اللغة العربية في الأكاديميا لا تزال تدرس باللغة العبرية. وكل استخدام عيني للغة العربية في لافتات الشوارع ينطوي على أخطاء إملائية شنيعة! أما التغير فقد حصل في تعامل المجتمع العربي مع لغته فنشهد في العقد ونصف العقد الأخيرين اهتماما لافتا من المجتمع العربي بلغته. يُمكننا أن نعزو حصول حراك باتجاه ردّ الاعتبار للغة العربية إلى نشوء حركة نشطة لمؤسسات المجتمع المدني وزيادة دورها الفاعل في المجالات الحقوقية والثقافية والعملية وهو يأتي في إطار زيادة الوعي القومي والثقافي لدى الأقلية العربية ودور اللغة الهام في الحفاظ على هويتها وموروثها الثقافي والحضاري.

أن هيمنة اللغة العبرية على اللغة العربية يمثل هيمنة المجتمع اليهودي على العربي. وما ويحدث هنا يتشابه مع تجارب كولونيالية أخرى في العالم، هيمنت فيها لغة المستعمر على لغة السكان الأصليين. على سبيل المثال اللغة الفرنسية في تونس والجزائر أو اللغة الانجليزية في الهند. ويمكننا أيضا رؤية مباني القوة التي تقوم عليها العلاقة بين اللغة العربية والعبرية تتكرر في العلاقة بين لغة الذكورة والخطاب النسوي وبالتالي ضمان السيطرة الذكورية وممارساتها. ان تفكيك هذه المباني يتيح لنا فرصا جديدة للتعامل مع اللغات. فمن الواضح ان القطيعة بين العربية واليهود يتخطى كونه تقني أو ناتج عن ظروف "قاهرة" تتعلق بالمنهاج التدريسي أو صعوبة اللغة أو عدم تدريسها في المدارس اليهودية. ان الحالة تعبر عن القطيعة بين المجتمع اليهودي والعربي وما يمثله. وهي تعبر عن الامتياز الذي يملكه القوي في تغييب الآخر ولغته. وكما يبدو فان هذا التعامل سيستمر وبدل ان تكون هنالك حالة تثاقف وحوار نجد هنالك حالة عداء وقطيعة وهي حالة تشكل أرضا خصبة لخطاب الكراهية والعنصرية.

يبدو لي ان مسؤولية تغيير هذا الواقع تقع أكثر على مجموعة الأكثرية كونها مهيمنة وتمتلك السيادة والموارد والمؤسسات. وهنا يسأل السؤال كيف بإمكاننا دفع الأكثرية إلى تغيير سياساتها نحو اللغة العربية والناطقين بها وتحويل العلاقة من علاقة هيمنة وسيطرة إلى علاقة ندية تنصف اللغة والمتحدثين بها.

دالية حلبي

أصوات - نساء فلسطينيات مثليات
١١٨ شارع ارلوزوروف, حيفا ٣٣٢ ٦٧
تلفون: ٢٣٥٧-٨٦٦-٤-٩٧٢+
فاكس: ١٠٧٢-٨٦٤-٤-٩٧٢+
www.aswatgroup.org
أصوات نساء فلسطينيات مثليات
ASWAT - Palestinian Gay Women